

Sygn. akt II Ca 1904/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Cholewa-Kuchta
Sędziowie:	SO Krzysztof Wąsik (sprawozdawca) SR (del.) Krystyna Darmoń
Protokolant:	Ewelina Hazior

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2015 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku U. S.

przy uczestnictwie P. S., Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. i Banku (...) S.A. Oddział w K.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika P. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieliczce

z dnia 28 maja 2014 r., sygnatura akt I Ns 590/12

postanawia:

1. sprostować oczywistą omyłkę w komparycji zaskarżonego postanowienia poprzez właściwe oznaczenie uczestnika Banku (...) S.A. Oddział w K.” zamiast oznaczenia Banku (...) S.A. Oddział w K.”;
2. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:
 - a) w punkcie I po słowach „Sąd Rejonowy w Wieliczce” dopisać słowa „oraz ruchomości w postaci dwóch garaży blaszanych posadowionych na działce (...)”;
 - b) w punkcie II po słowach „nieruchomość stanowiącą działkę (...)” dopisać słowa „oraz ruchomości w postaci dwóch garaży blaszanych posadowionych na działce (...)”;
 - c) w punkcie III słowo „spłaty” zastąpić słowem „dopłaty”, a płatność pierwszej raty ustalić na dzień 31 stycznia 2015 r.,
 - d) punktowi VI nadać brzmienie „przyznać kuratorowi nieznanego z miejsca pobytu uczestnika P. S. z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieliczce wynagrodzenie w kwocie 8 856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) brutto”;

3. oddalić apelację w pozostałej części;
4. stwierdzić, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie;
5. przyznać kuratorowi nieznanego z miejsca pobytu uczestnika P. S. z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieliczce wynagrodzenie za udział w postępowaniu odwoławczym w kwocie 4 428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) brutto;
6. nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieliczce z zasądzonej na rzecz uczestnika P. S. dopłaty kwotę 4 428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych).

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16 stycznia 2015 r.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 28 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce ustalił, iż przedmiotem majątku wspólnego wnioskodawczyni U. S. i uczestnika P. S. jest nieruchomości położona w W. stanowiąca działki ewidencyjne nr (...) (pkt I); w wyniku podziału majątku wspólnego przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni nieruchomości stanowiącą działkę (...), a uczestnikowi nieruchomości stanowiącą działkę (...) (pkt II); tytułem spłaty zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 158 213,36 zł płatną w trzech ratach po 52 737,78 zł każda - pierwsza płatna do 31 grudnia 2014 roku, druga do 30 czerwca 2015 roku i trzecia do 31 grudnia 2015 roku (pkt III); orzekł, że strony ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (pkt IV); kosztami opinii sądowych obciążył Skarb Państwa (pkt V) oraz przyznał kuratorowi uczestnika adwokat J. O. wynagrodzenie w kwocie 3 600 zł wraz z należnym podatkiem VAT (pkt VI).

Bezspornym było, że wyrokiem z dnia 19 marca 2010 r. pomiędzy P. S. i U. S. ustanowiono z dniem 22 października 2009 roku rozdzielną majątkową małżeńską. Wyrok stał się prawomocny 10 kwietnia 2010 r. Wyrokiem z dnia 21 marca 2012 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa - Podgórze w Krakowie sygn. akt III RC 561/11/P, zasądził od P. S. na rzecz dzieci stron M. S. i W. S. alimenty w wysokości po 800 zł miesięcznie, płatne z góry począwszy od dnia 1 czerwca 2011 r. z ustawowymi odsetkami; ponadto w wyroku tym zasądzono od P. S. na rzecz U. S. tytułem regresu za okres od 1 października 2009 r. do 31 maja 2011 r. kwotę 32 000 zł, a także kwotę 3 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W skład majątku wspólnego stron wchodzi jedynie nieruchomości położona w W., składająca się z działek nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Wieliczce prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Nieruchomość ta obciążona jest wpisami hipoteki umownej kaucyjnej na sumę 34 364 franków szwajcarskich na rzecz Banku (...) S.A. we W. oraz przymusowej zwykłej na sumę 17 983,90 zł na rzecz (...) Oddział w K..

Ponadto w oparciu o opinię biegłego sądowego M. W. Sąd Rejonowy ustalił, że według stanu na dzień 22 października 2009 r. i poziomu cen na miesiąc maj 2013 r. wartość rynkowa prawa własności do działki nr (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny wynosi 427 202 zł, działki nr (...) wynosi 87 708 zł, a dwóch blaszanych garaży na działce (...) wynosi 672 zł. W dniu 31 grudnia 2013 r. U. S. zawarła z M. S. i W. S. umowę przelewu wierzytelności, mocą której dzieci wnioskodawczyni dokonały na jej rzecz cesji wierzytelności, jakie im przysługują względem P. S. tytułem zobowiązania alimentacyjnego. Wskazana w umowie wysokość wierzytelności M. S. i W. S. to kwoty po 29 006 zł. Wysokość zobowiązań wynikających z umowy z Bankiem (...) S.A. wynosi aktualnie 21 467,28 zł, a wobec ZUS wynosi 1 600 zł.

Stan faktyczny został ustalony w oparciu o niekwestionowane dokumenty i opinię biegłego sądowego M. W.. Sąd uwzględnił stanowczość wniosków biegłego, umotywowaną metodę oszacowania wartości nieruchomości, opis dokonywanych czynności, wiedzę i doświadczenia w zakresie jego specjalności.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy wskazał na art. 567 § 1 i 3 k.p.c., art. 684 k.p.c., art. 688 k.p.c., art. 618 § 2 i 3, art. 622 §2 k.p.c. Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego wchodzi jedynie nieruchomości

położona w W. o wartości ustalonej na podstawie opinii biegłego. Skoro przedmiotowa nieruchomości obciążona była wpisami w księdze wieczystej dwóch niewygasłych hipotek, to ustalona w ten sposób wartość majątku wspólnego stron została pomniejszona o kwoty, jakie wierzyciele rzeczowi nadal mogą zaspokoić z tejże nieruchomości. Od wartości nieruchomości odjęto aktualny stan zadłużenia wobec wierzycieli (21 467,28 + 1 600), co pozwoliło na ustalenie wartości majątku wspólnego na kwotę 491 842,72 zł. Strony zgodnie wniosły o dokonanie podziału majątku wspólnego poprzez podzielenie nieruchomości na dwie odrębne nieruchomości i przyznanie tej zabudowanej budynkiem mieszkaniowym na rzecz (...), a drugiej niezabudowanej na rzecz P. S.. Żadna ze stron nie wniosła o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym (art. 43 § 1 k.r.o.). O rozliczeniach między stronami Sąd orzekł na podstawie art. 45 § 1 i 3 k.r.o. Żadna z wymienianych przez wnioskodawczynię należności nie stanowiła nakładu z jej majątku osobistego na majątek wspólny. Nie mogą być za takie nakłady uznane kwoty pieniężne, jakie już po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawczyni przekazywała wierzycielom uczestnika na poczet spłaty jego zobowiązań. Nie są to bowiem nakłady z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek wspólny, ale z jej majątku osobistego na majątek osobisty uczestnika. Pozostałe roszczenia pieniężne wnioskodawczyni wobec P. S. należało rozpatrywać jedynie w kategoriach możliwości ich potrącenia z wierzytelnością przysługującą wobec niej uczestnikowi w związku z nałożonym na nią w orzeczeniu kończącym obowiązkiem spłaty. W ocenie Sądu wierzytelności U. S. nie nadawały się do potrącenia z wierzytelnością przysługującą uczestnikowi ze względu na niemożność złożenia mu przez wnioskodawczynię oświadczenia o potrąceniu (art. 499 zd. 1 k.c.), jako że miejsce pobytu P. S. nie jest znane. Ze względu na to, że był to element stanu faktycznego sprawy, nie może zostać uznana za ważną i wywołującą zamierzone skutki umowa przelewu wierzytelności alimentacyjnych, jaką wnioskodawczyni zawarła ze swymi dziećmi, a to ze względu na właściwość zobowiązania alimentacyjnego. Wyliczoną wartość majątku wspólnego 491 842,72 zł należało podzielić na dwie części, a uzyskana kwota 245 921,36 zł odpowiada wartości udziału każdej ze stron. P. S. przypadła działka o mniejszej wartości (87 708 zł), zatem należała mu się od wnioskodawczyni spłata uzupełniająca tę kwotę do kwoty 491 842,72 zł (245 921,36 zł - 87 708 zł). Należność tę Sąd Rejonowy rozłożył na raty zgodnie z wnioskiem U. S..

W przedmiocie kosztów postępowania orzeczono zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c. O wynagrodzeniu kuratora orzeczono na zasadzie § 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 roku u sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 7 ust. 1 pkt 10 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od punktu III i VI powyższego postanowienia złożył kurator nieznanego z miejsca pobytu uczestnika P. S.. Wniósł o zmianę orzeczenia poprzez zasądzenie od wnioskodawczym na rzecz uczestnika tytułem spłaty kwoty 169 411 zł, przyznanie kuratorowi wynagrodzenia z tytułu reprezentowania uczestnika przed Sądem I instancji w kwocie 8 856 zł tj. kwoty w wysokości 7 200 zł powiększonej o należny podatek VAT w obowiązującej stawce 23% oraz wynagrodzenia z tytułu reprezentowania uczestnika przed Sądem II instancji według norm przepisanych. Orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- art. 31 § 1 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na bezzasadnym uznaniu, że wspólność majątkowa obejmuje również zobowiązania jednego z małżonków wobec osób trzecich. Wspólność majątkowa zgodnie z art. 31 § 1 k.r.o. nie obejmuje zobowiązań uczestnika, bo nie są one przedmiotami majątkowymi. Zobowiązania ze swej istoty nie mogą wchodzić w skład majątku wspólnego małżonków, tym bardziej, że majątek wspólny nie może obejmować długów jednego z małżonków, które obciążają jego majątek osobisty. Sąd I instancji winien był dokonać podziału majątku wspólnego stron bez uwzględnienia długu jednego z małżonków. Hipoteka stanowi ograniczone prawo rzeczowe, którego ustanowienie winien był wziąć pod uwagę biegły dokonując oszacowania wartości nieruchomości. Okoliczność czy wierzyciele zaspokoją się z obciążonej nieruchomości, stanowi w istocie zdarzenie przyszłe i niepewne. Dotychczas dług uczestnika był spłacany przez wnioskodawczynię z jej majątku osobistego, nie z majątku wspólnego małżonków;

- art. 45 § 1 k.r.o. w zw. z art. 45 § 3 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne przyjęcie, że wartość niezaspokojonego długu uczestnika powinna zostać odjęta od ustalonej przez Sąd wartości majątku wspólnego

małżonków. Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia powołuje się na przytoczone powyżej przepisy ustawy, chociaż nie zaistniały przesłanki uzasadniające ich zastosowanie. Dług uczestnika nie został zaspokojony z majątku wspólnego ani też z majątku wspólnego nie zostały poczynione na majątek osobisty dłużnika żadne wydatki czy nakłady. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego podał, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do przysporzenia na rzecz masy majątkowej stanowiącej majątek osobisty uczestnika z uszczerbkiem dla masy majątkowej stanowiącej majątek wspólny małżonków, zatem wskazane przepisy nie powinny znaleźć zastosowania. Nic było również podstaw do odejmowania przez Sąd I instancji od wartości prawa własności nieruchomości zadłużenia uczestnika w kwocie 23 067,28 zł. Tym bardziej, że zaspokojenie wierzycieli uczestnika z nieruchomości jedynie hipotetycznie może mieć miejsce. Hipoteza art. 45 k.r.o. nie obejmuje zagadnienia zwrotu nakładów lub wydatków dokonanych z majątku osobistego na majątek osobisty drugiego małżonka, a roszczenia z tego tytułu dochodzone są w drodze odrębnego procesu cywilnego;

- art. 567 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie wartości majątku wspólnego małżonków z uwzględnieniem długu uczestnika, chociaż z majątku wspólnego nie zostały poczynione żadne wydatki na rzecz majątku osobistego uczestnika, a co za tym idzie kwestia przyszłych rozliczeń nie powinna być przedmiotem postępowania o podział majątku wspólnego. Dług uczestnika nie został zaspokojony z majątku wspólnego małżonków, nie mogło dojść do przesunięcia z majątku wspólnego małżonków do majątku osobistego uczestnika, które implikowałoby konieczność rozstrzygnięcia o zwrocie przez uczestnika równowartości wydatków poczynionych na jego majątek osobisty z majątku wspólnego. Skoro nie zostały dokonane żadne wydatki, nakłady lub inne świadczenia z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty uczestnika, to Sąd nie powinien był ustalać wartości majątku wspólnego małżonków z uwzględnieniem długu uczestnika;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego, wbrew zasadom logicznego rozumowania i wskazań wiedzy, a wyrażająca się w nieprawidłowym ustaleniu przez Sąd wartości majątku wspólnego małżonków, wynikającym z dokonania błędnych obliczeń. Sąd błędnie przyjął, że wartość majątku wspólnego stron po odjęciu kwoty stanowiącej równowartość długu uczestnika wynosi 491 842,72 zł chociaż winna ona wynieść 492 514,72 zł. Błędne obliczenia Sądu wynikały z braku ujęcia wartości blaszanych garaży w wartości majątku wspólnego stron. Skoro Sąd ustalił wartość majątku wspólnego małżonków na podstawie wybiórczego rozważenia materiału dowodowego, to oczywiście dopuścił się naruszenia powołanego przepisu. Wartość majątku wspólnego stron to 515 582 zł, zatem wartość udziału każdego z małżonków wynosi po 257 791 zł. Skoro Sąd I instancji przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni działkę nr (...), a na wyłączną własność uczestnika działkę nr (...) (o łącznej wartości - wraz z garażami w kwocie 88 380 zł), to winien był zasądzić od wnioskodawczym na rzecz uczestnika kwotę w wysokości 169 411 zł zamiast kwoty w wysokości 158 213,36 zł;

- § 7 ust. 1 pkt 10 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez pomniejszenie o połowę wynagrodzenia kuratora na skutek błędnego przyjęcia, że podział majątku nastąpił na skutek zgodnego wniosku małżonków. Wartość majątku wspólnego stron to 515 582 zł, zatem wartość udziału każdego z małżonków to 257 791 zł, czyli powyżej 200 000 zł. Jednocześnie z treści wniosku, a także późniejszych pism procesowych (m.in. z dnia 31 grudnia 2012 r.) wnioskodawczyni wynika, iż prezentowała ona stanowisko odmienne niż kurator nieznanego z miejsca pobytu uczestnika. Sąd Rejonowy winien zatem przyznać kuratorowi wynagrodzenie w kwocie 7 200 zł nie pomniejszając powyższej kwoty o połowę. Jednocześnie Sąd I instancji winien powiększyć powyższą kwotę o należny podatek VAT w stawce 23% - kwocie 1 656 zł. Wynagrodzenie kuratora w przedmiotowej sprawie powinno więc wynosić 8 856 zł;

- § 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 roku u sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej poprzez ich niezastosowanie i brak podwyższenia wynagrodzenia kuratora o podatek od towarów i usług w następstwie ustalenia wynagrodzenia na podstawie § 7 ust. 1 pkt 10 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia taryfowego adwokatów, a jedynie zawarcie kwoty przedmiotowego podatku w kwocie wynagrodzenia zasądzonej na rzecz kuratora.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja częściowo zasługiwała na uwzględnienie, choć większości jej zarzutów Sąd Okręgowy nie podzielił.

Wywód zacząć należy od kwestii, której Sąd Rejonowy omyłkowo nie uwzględnił w sentencji postanowienia, a to w sprzeczności z regułą z art. 684 kpc. Uchybienie to nie zostało co prawda wprost wskazane w apelacji, ale musiało zostać usunięte, a to wobec tego, że norma ta adresowana jest nie tylko do sądu I instancji, ale też sądu odwoławczego, który też, w systemie apelacji, jest sądem merytorycznym. Uchybienie to o tyle też musiało zostać usunięte, że pozostaje w bezpośrednim związku z tymi zarzutami apelacji, które dotyczą sumarycznej wartości majątku podlegającego podziałowi. Ustalenie składu i wartości podlegającego podziałowi majątku jest - stosownie do dyspozycji art. 684 kpc - punktem wyjściowym rozstrzygnięcia w przedmiocie działu spadku (podziału majątku dorobkowego). Od prawidłowego bowiem ustalenia tych elementów zależy określenie wartości udziałów małżonków decydujące o wysokości przysługujących im spłat lub dopłat. Dlatego też należało uzupełnić ustalenia Sądu co do składu majątku dorobkowego o ruchomości w postaci dwóch garaży blaszanych, o których Sąd I instancji pisał w uzasadnieniu i których wartość ustalił, a które pominął tak w punkcie I, jak i II postanowienia. Pomijając już nawet fakt, że Sąd miał obowiązek orzec o nich z urzędu, to rozstrzygnięcia w ich przedmiocie domagała się zresztą także sama wnioskodawczyni w swoich pismach. Garaże te nie mogły być potraktowane jako części składowe nieruchomości gruntowych, gdyż, co wyraźnie podkreślał biegły, nie są one wybudowane na fundamentach, a do części składowych gruntu należą tylko budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane (art. 48 kc). Z tego samego powodu nie można ich traktować jako odrębnych nieruchomości (art. 46 § 1 kc). Garaże te są zatem ruchomościami, a przez to osobnymi składnikami majątku dorobkowego stron i jako takie winny być osobno w orzeczeniu wymienione.

Siłą rzeczy przedmioty te powinny być także przyznane w ramach podziału stronom. Posadowienie ich na działce przyznanej uczestnikowi oraz stosowny wniosek wnioskodawczyni, który nie został oprotestowany powodują, że właściwym było przyznanie ich uczestnikowi, który w wyniku podziału stał się właścicielem działki, na której stoją – (...) Wyrzeczenie w tym przedmiocie też powinno znaleźć swój wyraz w treści zaskarżonego postanowienia.

Zmiana postanowienia poprzez zawarcie w nim także rozstrzygnięcia o omawianych ruchomościach oraz uwzględnienie w rozliczeniu ich wartości musiały siłą rzeczy prowadzić do odmiennych wyliczeń w zakresie udziałów (w sensie wartościowym) małżonków. Wyliczenia te prawidłowo powinny więc wyglądać następująco. Wartość działki nr (...) wynoszącą 427 202 zł po zsumowaniu jej z wartością działki nr (...) wynoszącą 87 708 zł należało powiększyć o wartość garaży w wysokości 672 zł, co daje łączną wartość majątku dorobkowego stron w wysokości 515 582 zł. Wartość tę należało jednak obniżyć o sumę kwot 21 467,28 zł i 1 600 zł, jako odpowiadających zadłużeniu zabezpieczonemu obciążającymi nieruchomości hipotekami (o konieczności takiego zabiegu będzie mowa poniżej). Podlegająca zatem podziałowi kwota to 492 514,72 zł. Należna każdemu z małżonków połowa tej kwoty to 246 257,36 zł. Uczestnikowi na tę kwotę zarachować jednak należało wartość działki (...) i garaży, a zatem obniżyć należną mu dopłatę pieniężną o kwoty 87 708 zł i 672 zł. Odjęcie tych kwot od kwoty 246 257,36 zł daje ostatecznie należną uczestnikowi dopłatę (nie spłatę, jak napisał Sąd Rejonowy, która należna jest wówczas, gdy suma pieniężna w całości realizuje uprawnienie, a nie jest jedynie dopełnieniem udziału po przyznaniu stronie innych, materialnych, składników majątkowych) w wysokości 157 877,36 zł. Jest to więc kwota niższa od tej przyznanej przez Sąd Rejonowy, ale obniżenie do niej nie jest możliwe z racji przepisu art. 384 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

Nie było powodów, także z racji braku zaskarżenia w tym kierunku, zmiany orzeczenia w przedmiocie rozłożenia dopłaty na raty. Jedynie pierwsza rata, której termin płatność już minął winna być przesunięta. Sąd Okręgowy uznał, że przesunięcie jej tylko do końca stycznia 2015 r. jest racjonalne o tyle, że kwotę tę winna wnioskodawczyni mieć już w całości przygotowaną, gdyż nie oprotestowała ona apelacją orzeczenia, które nakazywało jej zapłacić tę ratę już do końca 2014 r..

Nie zasługiwały natomiast na uwzględnienie zarzuty apelacji inne niż te dotyczące wynagrodzenia kuratora.

Sąd I instancji nie naruszył art. 31 § 1 k.r.o. poprzez uznanie, że wspólność majątkowa obejmuje również zobowiązania jednego z małżonków wobec osób trzecich. Takiej tezy Sąd Rejonowy nie postawił. Do majątku wspólnego Sąd nie doliczył żadnych długów. Żadnego z nich nie uznał za składnik majątku dorobkowego. Wynika to wprost nie tylko z sentencji postanowienia (zwłaszcza punktu I), ale też jego uzasadnienia, w szczególności tej jego części, w której prezentuje Sąd sposób ustalenia dopłaty należnej uczestnikowi. Obniżenie wartości składników dorobku nastąpiło zupełnie z innych powodów niż uznanie długów za składnik dorobku. Mało tego, Sąd nie uwzględnił nawet zgłaszanego przez wnioskodawczynię żądania rozliczenia różnych zobowiązań stron, które były przez nią zgłaszane wyraźnie pisząc, że żadne z nich w tym postępowaniu nie może być rozliczone, ani nawet nie może posłużyć, jako wierzytelność podlegająca potrąceniu.

Podobnie nie został naruszony w sprawie przepis art. 45 § 1 k.r.o. w zw. z art. 45 § 3 k.r.o., gdyż znów nie było tak, żeby Sąd Rejonowy uznał za właściwe przyjęcie, że wartość niezaspokojonego długu uczestnika powinna zostać odjęta od ustalonej przez Sąd wartości majątku wspólnego małżonków, tylko dlatego, że jest to dług podlegający rozliczeniu w tym postępowaniu. Wywody Sądu Rejonowego oparte na tych przepisach miały wręcz na celu uzasadnienie braku podstaw dokonania takiego rozliczenia. Stosownie do art. 45 § 1 k.r.o., gdy jeden z małżonków spłaca dług obciążający składniki majątku wspólnego, zasadnicze znaczenie dla dokonania rozliczeń ma okoliczność skąd będą pochodziły środki pieniężne na spłatę takiego zobowiązania. Wskazany przepis prawa stwarza dla małżonka, który poczynił nakłady lub wydatki z majątku osobistego na majątek wspólny, możliwość domagania się jego rozliczenia w postępowaniu o podział majątku wspólnego. Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z sytuacją umożliwiającą zastosowanie wskazanego przepisu.

W tym miejscu zaznaczyć również należy słuszność stanowiska Sądu Rejonowego, który wskazał na niedopuszczalność cesji wierzytelności alimentacyjnych i niemożność złożenia oświadczenia o potrąceniu ich w wysokości przysługującej uczestnikowi spłaty. Poglądy te znajdują potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r. (III CZP 134/10). Zgodnie z tym orzeczeniem wierzytelność o zapłatę wymagalnych świadczeń alimentacyjnych nie może być przedmiotem przelewu. Ze względu na cel i charakter alimentów przelew (cesja) należności z tego tytułu na inną osobę jest niedopuszczalny. Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że przedstawione przez wnioskodawczynię należności nie mogą być rozliczone w przedmiotowym postępowaniu.

Bez wdawania się w zbędne powtórzenia wskazać należy, że nie doszło w sprawie do naruszenia także przepisu art. 567 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie wartości majątku wspólnego małżonków z uwzględnieniem długu uczestnika, gdyż do obniżenia wartości majątku dorobkowego nie doszło skutkiem rozliczenia tego długu, lecz z zupełnie innych powodów, które wprost Sąd Rejonowy w uzasadnieniu orzeczenia wyartykułował.

Także art. 233 § 1 kpc nie został przez Sąd Rejonowy naruszony w zakresie wykraczającym ponad przedstawione na wstępie, w oparciu o regulację z art. 684 kpc, kwestie związane z ruchomościami wspólnymi stron. Zarzut oparty na tym przepisie znów opierał się w głównej mierze na kwestii nieuprawnionego rozliczenia przez Sąd długów uczestnika, co w istocie wcale nie miało miejsca.

Prawidłowo Sąd Rejonowy dokonał obniżenia wartości nieruchomości stron o kwotę zobowiązań zabezpieczonych hipotekami obciążającymi tę nieruchomość. To właśnie, obniżenie wartości nieruchomości skutkiem ich hipotecznego obciążenia, a nie zaliczenia długów do majątku dorobkowego lub rozliczenia długów małżonków w oparciu o art. 45 kro, co zarzucała apelacja, było powodem obniżenia ustalonej przez Sąd, za pomocą opinii biegłego, wartości działek (...).

Zasadą postępowań o podział majątku jest dzielenie aktywów, nie zaś długów byłych małżonków. Orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje jednak dopuszczalność, a nawet konieczność uwzględnienia w podziale majątku dorobkowego długu hipotecznego, tj. pomniejszającego wartość tego majątku obciążenia w postaci hipoteki, a także służebności, dożywocia, itp. Wartość takich obciążeń odlicza się zarówno przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i przy zaliczaniu wartości przyznanej jednemu z małżonków nieruchomości (orzeczenia SN: z dnia 20.04.2011 r., I CSK 661/10, OSNC-ZD 2012/2/31; z 26.11.2009 r., sygn. III CZP 103/09, OSNC-ZD 2010/3/82). W postanowieniu

Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2004 roku (II CK 538/03) wskazano, że przy szacowaniu składników majątku wspólnego należy uwzględnić obciążenie zmierzające rzeczywistą wartość tych składników majątkowych, w szczególności obciążenie o charakterze prawnorzeczowym, za które ponosi odpowiedzialność każdorazowy właściciel nieruchomości, zwłaszcza obciążenie hipoteką i prawami dożywocia. Wartość takich obciążeń odlicza się zarówno przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i przy zaliczeniu wartości przyznanej jednemu z małżonków nieruchomości na poczet przysługującego mu udziału w majątku wspólnym. Zastosowany przez Sąd Rejonowy sposób szacowania wartości majątku wspólnego stron, uwzględniający wysokość obciążenia immanentnie związanego z własnością nieruchomości, był zatem prawidłowy. Co do zarzutów apelującego, jakoby wartość hipotek powinna zostać uwzględniona przez biegłego w opinii wskazać należy, że w toku postępowania kurator uczestnika będący profesjonalistą po otrzymaniu odpisów opinii nie zgłaszał zarzutów co do braku uwzględnienia przez biegłego wartości hipotek, a nie ma wątpliwości, po lekturze opinii biegłego, że obciążenie to w jego wycenie nie zostało uwzględnione. W sprawie zastanawiać by się nawet było można, czy obniżenie wartości nieruchomości nie powinno być jeszcze większe, aż do wartości pełnego obciążenia hipotecznego, a nie tylko aktualnego zadłużenia u wierzycieli hipotecznych, ale ten problem nie wymagał szczegółowej oceny, gdyż w efekcie takich działań dopłata należna uczestnikowi wyliczona by została w jeszcze niższej kwocie, a stosownej w związku z tym zmianie orzeczenia znów stał by na przeszkodzie przepis art. 384 kpc.

Na uwzględnienie zasługiwały natomiast zarzuty w zakresie dotyczącym wynagrodzenia kuratora. Sąd Rejonowy zastosował w sprawie prawidłowe przepisy (§ 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 roku u sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 7 ust. 1 pkt 10 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu) nie uzasadniając jednak w ogóle obniżenia stawki wynagrodzenia o połowę, przez co nie jest wiadomym, czy przyczyną tego było uznanie, że wniosek w sprawie był zgodny, czy też na przykład uznanie, że nakład pracy kuratora był na tyle znikomy, że uzasadniał zastosowane obniżenie.

Co prawda § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 13 listopada 2013 roku dopuszcza co do zasady przyznanie wynagrodzenia w stawce niższej niż minimalna stawka opłaty za czynności adwokackie, ale przyczyna tego winna być w uzasadnieniu orzeczenia wskazana; brak takiego uzasadnienia nie pozwala na przyjęcie, że obniżenie tego wynagrodzenia w oparciu o ten przepis znalazło w sprawie zastosowanie.

Z kolei zastosowane w sprawie przepisy rozporządzenia z dnia 27 września 2002 r. nie przewidują orzekania poniżej stawki minimalnej. Najniższą należną stawką wynagrodzenia w sprawie o podział majątku dorobkowego jest stawka w wysokości połowy stawki obliczonej na podstawie § 6 (w tym wypadku pkt. 7 tego §). Stawkę tę można jednak zastosować tylko przy zgodnym wniosku małżonków. W sprawie nie sposób jednak uznać, że wniosek był zgodny. Pomijając już nawet argumenty przeciwko istnieniu takiego zgodnego wniosku zawarte w apelacji, które Sąd Okręgowy podziela i których tu powtarzania nie uważa za potrzebne, pamiętać trzeba o tym, że trudno jest mówić o zgodnym wniosku w sytuacji, w której jeden z małżonków jest przez całe postępowanie nieznany z miejsca pobytu, przez co nie jest w stanie w ogóle zająć stanowiska wobec żądań wniosku. Kuratorowi należało się więc wynagrodzenie w pełnej stawce. Wynagrodzenie to powinno być powiększone o podatek VAT na mocy § 1 ust. 3 rozporządzenia z dnia 13 listopada 2013 roku. Co prawda Sąd Rejonowy o podatku VAT w pkt. VI postanowienia napisał, ale orzeczenie nie wyjaśnia w sposób oczywisty, czy podatek ten zawiera się w przyznanej sumie wynagrodzenia, czy kwotę tę ma dopiero podwyższyć.

Na podstawie tych samych przepisów w związku z dodatkowo § 13 ust. 1 pkt. 1 powoływanego wyżej rozporządzenia z dnia 27 września 2002 r. orzeczono o wynagrodzeniu kuratora w postępowaniu odwoławczym. W tym zakresie zastosowano także przepis art. 113 ust. 1 i ust. 2 pkt. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (pkt. 6).

W pozostałym zakresie o kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 kpc.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 386 § 1 kpc i 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc oraz na podstawie art. 350 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, orzeczono jak w sentencji postanowienia.